

Διεύρυνση της ομάδας ειδικού ενδιαφέροντος στο αντικείμενο της Κλινικής Εργοφυσιολογίας

Το ΔΣ της Ελληνικής Εταιρείας Βιοχημείας & Φυσιολογίας της Άσκησης αποφάσισε τη σύσταση Ομάδας Ειδικού Ενδιαφέροντος στο αντικείμενο της Κλινικής Εργοφυσιολογίας. Η αναγκαιότητα σύστασης αυτής της ομάδας, καθώς και η προοπτική εξέλιξής της ανά την Ελληνική επικράτεια, αιτιολογούνται στη συνέχεια. Επίσης για τους συναδέλφους που ενδιαφέρονται για την ανάπτυξη και την προοπτική του αντικειμένου, παρατίθενται διαδικτυακή σύνδεση με Ευρωπαϊκές και Αμερικάνικες επιστημονικές Εταιρείες που έχουν αναπτύξει το αντικείμενο της Κλινικής Εργοφυσιολογίας. Καλούμε τους συναδέλφους ερευνητές, τους μεταπτυχιακούς αλλά και προπτυχιακούς φοιτητές να ενημερωθούν και να συμμετέχουν ενεργά σε αυτή την ενδιαφέρουσα προοπτική ανάπτυξης της Κλινικής Εργοφυσιολογίας στην Ελλάδα.

Με συναδελφικούς χαιρετισμούς

Γιάννης Βογιατζής, Επίκουρος Καθηγητής ΤΕΦΑΑ Αθηνών, gianvog@phed.uoa.gr

Γιώργος Σακκάς, Λέκτορας ΤΕΦΑΑ Θεσσαλίας, gsakkas@med.uth.gr

1. Το αντικείμενο που πραγματεύεται η κλινική εργοφυσιολογία

Η κλινική εργοφυσιολογία ασχολείται με τη μελέτη των μηχανισμών που σχετίζονται με τη μειωμένη ικανότητα για άσκηση και με την διερεύνηση εναλλακτικών προσεγγίσεων για την επαύξηση της σωματικής επάρκειας σε έναν ευρύ πληθυσμό που πάσχει από κάποιο χρόνιο νόσημα. Η έρευνα στην κλινική εργοφυσιολογία αποσκοπεί στη διερεύνηση της επίδρασης της σοβαρότητας της νόσου στην ικανότητα για άσκηση και των συμπτωμάτων που την περιορίζουν, αλλά παράλληλα διερευνά την επίδραση της συστηματικής άσκησης στην ένταση των συμπτωμάτων που εκδηλώνονται στην άσκηση. Ο στόχος της ειδικότητας «Κλινικής Εργοφυσιολογίας» είναι η βελτίωση της ποιότητας ζωής και η μείωση της νοσηρότητας των χρόνια πασχόντων ασθενών.

2. Εξέλιξη του αντικειμένου της κλινικής εργοφυσιολογίας διεθνώς

Η Αμερικάνικη Εταιρεία Φυσιολογίας στην επανέκδοση και διεύρυνση της σειράς του 'Handbook of Physiology' (μετονομαζόμενη σε Comprehensive Physiology) εκδίδει νέα κεφάλαια που πραγματεύονται την άσκηση στην υγεία και την ασθένεια (Exercise In Health and

Disease) με δυο θεματικές σειρές: i) Section I. *Fundamentals of Exercise Physiology*, Section II. *Exercise Impairment in Chronic Disease*. Παράλληλα, εταιρείες αθλητικής επιστήμης, όπως οι American College of Sports Medicine και British Association of Sports & Exercise Sciences, έχουν θεσπίσει ομάδες ειδικού ενδιαφέροντος στην Κλινική Εργοφυσιολογία. Επίσης την αναγκαιότητα για την εξέλιξη του κλάδου έχουν αναγνωρίσει και πολλά ακαδημαϊκά ιδρύματα του εξωτερικού, έχοντας θεσπίσει και ακαδημαϊκές σπουδές στον τομέα του Clinical Exercise Physiology.

3. Η ανάπτυξη του αντικειμένου στην Ελλάδα

Τόσο σε προπτυχιακό όσο και σε μεταπτυχιακό επίπεδο στα ΤΕΦΑΑ Αθήνας, Θεσσαλονίκης, Κομοτηνής, Σερρών και Τρικάλων υπάρχουν μαθήματα που πραγματεύονται τη φυσιολογία της άσκησης και της συστηματικής προπόνησης σε ασθενείς με χρόνιες παθήσεις (καρδιακή, αναπνευστική και νεφρική ανεπάρκεια, καθώς και μεταβολικά σύνδρομα). Σε δύο τουλάχιστον ΤΕΦΑΑ της χώρας πραγματοποιείται και πρακτική άσκηση των φοιτητών των ειδικοτήτων «Άσκησης και Υγείας» σε νοσοκομεία και μονάδες θεραπείας χρόνια πασχόντων εφαρμόζοντας προγράμματα θεραπευτικής άσκησης στους ασθενείς. Στο Ινστιτούτο Σωματικής Απόδοσης και Αποκατάστασης (ΙΣΑΑ) του Κέντρου Έρευνας Τεχνολογίας και Ανάπτυξης Θεσσαλίας (ΚΕΤΕΑΘ) έχει αναπτυχθεί ένα εργαστήριο Κλινικής Εργοφυσιολογίας που ασχολείται αποκλειστικά με τα προγράμματα θεραπευτικής άσκησης σε κλινικούς πληθυσμούς. Επίσης, τόσο σε πανεπιστημιακές όσο και σε ιδιωτικές κλινικές ανά την επικράτεια λειτουργούν προγράμματα θεραπευτικής άσκησης (αερόβια ή με βάρη) για ασθενείς με χρόνιες παθήσεις, όπως στην Α΄ Πνευμονολογική Κλινική του Πανεπιστημίου Αθηνών, όπου λειτουργεί Μονάδα Αναπνευστικής Αποκατάστασης (<http://www.appc.gr/index/units/apokatastasi>)

4. Στόχοι της δημιουργίας της ομάδας ειδικού ενδιαφέροντος

Με βάση το καταστατικό της Εταιρείας και τα μέσα πραγματοποίησης του σκοπού της, οι στόχοι δημιουργίας της ομάδας ειδικού ενδιαφέροντος στην κλινική εργοφυσιολογία είναι οι κάτωθι:

α) Να δημιουργήσει τις κατάλληλες συνθήκες για γόνιμες συζητήσεις σε θέματα άσκησης και υγείας και να προάγει τον τομέα της Κλινικής Εργοφυσιολογίας.

β) Να διατυπώσει επιστημονικές θέσεις και κατευθυντήριες οδηγίες (position statements) σε ζητήματα που άπτονται των θεραπευτικών εφαρμογών της άσκησης στον Ελλαδικό χώρο.

γ) Να διαδώσει νέες ερευνητικές τεχνικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις σε μελέτες που άπτονται της κλινικής εργοφυσιολογίας.

δ) Να συμβάλει στην καθιέρωση μαθημάτων κλινικής εργοφυσιολογίας σε μεταπτυχιακά προγράμματα και στην οργάνωση και λειτουργία εξειδικευμένων μεταπτυχιακών προγραμμάτων στη κλινική εργοφυσιολογία

ε) Να οργανώσει στο πλαίσιο του ετήσιου συνεδρίου της Εταιρείας εκπαιδευτικές ημερίδες και να διδάξει, μέσω workshops, τεχνικές και μεθόδους εκγύμνασης των ασθενών σε νέους επιστήμονες.

5. Τα πρώτα βήματα για τη δημιουργία μιας τέτοιας ομάδας

Τα πρώτα βήματα είναι θετικά, αν αναλογιστούμε ότι 8 από τις 23 περιλήψεις (35%) στο φετινό συνέδριο είχαν ως αντικείμενο θέματα στην κλινική εργοφυσιολογία. Επίσης είναι ενθαρρυντικό το στοιχείο ότι ένα σημαντικό ποσοστό των μελών της Εταιρείας ασχολείται ερευνητικά με το αντικείμενο της κλινικής εργοφυσιολογίας και ότι επίσης υπάρχει αύξηση των δόκιμων μελών που εκδηλώνουν έντονο ενδιαφέρον στην προοπτική της εφαρμογής της άσκησης ως θεραπευτικού εργαλείου. Αυτό το τελευταίο στοιχείο διαφαίνεται να έχει ευρεία απήχηση στους φοιτητές των ΤΕΦΑΑ και άλλων Τμημάτων, οι οποίοι αναζητούν νέες προοπτικές στο αντικείμενο της θεραπείας ασθενών.

6. Αναγκαιότητα δημιουργίας της ομάδας ειδικού ενδιαφέροντος

Η ποιότητα ζωής αποτελεί το βασικό ζητούμενο για τον άνθρωπο σε όλες τις αναπτυγμένες κοινωνίες. Διαρκώς γίνεται προσπάθεια αναφορικά με τη καλύτερη αντιμετώπιση των χρόνιων ασθενειών με σκοπό η ποιότητα ζωής του ασθενή να διατηρείται σε ικανοποιητικό επίπεδο. Στόχος δεν είναι μόνο η βελτίωση αλλά και η διατήρηση της ήδη υπάρχουσας κατάστασης των ασθενών δεδομένου ότι οι ασθενείς με χρόνια νοσήματα βρίσκονται σε μια γενικευμένη πτωτική πορεία. Το γεγονός αυτό διαφαίνεται στην αύξηση του αριθμού των κέντρων αποκατάστασης χρονίων παθήσεων και στην ολοένα μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση του πληθυσμού σε θέματα που άπτονται της υγείας και της πάθησης. Ο τομέας της κλινικής εργοφυσιολογίας αποτελεί σημαντικότερο εργαλείο γνώσης που μπορεί να ωφελήσει τους ασθενείς με χρόνιες παθήσεις μέσω προγραμμάτων θεραπευτικής άσκησης σε κέντρα αποκατάστασης βελτιώνοντας την ποιότητα ζωής τους. Για το λόγο αυτόν η καλύτερη οργάνωση μέσω μιας ομάδας επιστημόνων ειδικού ενδιαφέροντος που άπτονται των θεμάτων της κλινικής εργοφυ-

σιολογίας και ένας χώρος όπου θα μπορούν να ανταλλάσσονται απόψεις και εμπειρίες, κρίνεται απαραίτητος.

7. Διεθνείς φορείς που πραγματεύονται το αντικείμενο

Αμερικάνικο Κολλέγιο Αθλητιατρικής (American College of Sports Medicine – ACSM). Αποτελεί το μεγαλύτερο οργανισμό επιστημών υγείας και άσκησης στον κόσμο με περισσότερα από 20.000 μέλη στην Αμερική αλλά και σε όλο τον κόσμο συνολικά. Παρέχεται πιστοποιητικό ειδικότητας Κλινικού Εργοφυσιολόγου ύστερα από εξετάσεις και συμπλήρωση συγκεκριμένων ωρών διδασκαλίας.

http://www.acsm.org/AM/Template.cfm?Section=ACSM_Registered_Clinical_Exercise_Physiologist

Σύνδεσμος Κλινικής Εργοφυσιολογίας (Clinical Exercise Physiology Association – CEPA). Ο σύνδεσμος αυτός αποτελεί ένα συμπληρωματικό φορέα γνώσης και υποστήριξης της επιστήμης της Κλινικής Εργοφυσιολογίας του Αμερικάνικου Κολλεγίου Αθλητιατρικής. Ο CEPA είναι αυτόνομος φορέας, ωστόσο λειτουργεί με την υποστήριξη του Αμερικάνικου Κολλεγίου Αθλητιατρικής. Σκοπός του είναι να προάγει την γνώση και την εξέλιξη της επιστήμης της Κλινικής Εργοφυσιολογίας για την βελτίωση της ποιότητας ζωής ασθενών με χρόνιες παθήσεις.

<http://www.acsm-cepa.org/i4a/pages/index.cfm?pageid=1>

Βρετανικός σύνδεσμος Επιστήμης Αθλητισμού και Άσκησης (The British Association of Sport and Exercise Sciences) . Στην επίσημη ιστοσελίδα του περιέχονται πληροφορίες σχετικά με τον τομέα της Κλινικής Εργοφυσιολογίας κι ένα ενδιαφέρον forum για συζήτηση και αναζήτηση απαντήσεων σε ερωτήματα που άπτονται του τομέα της Κλινικής Εργοφυσιολογίας.

<http://www.bases.org.uk/Clinical-Exercise-Physiology>

Το Αμερικάνικο διαδικτυακό Κέντρο Εργοφυσιολογίας (The Center of Exercise Physiology online) λειτουργεί με σκοπό την παροχή ακαδημαϊκών υποτροφιών, επαγγελματικής γνώσης και ανάπτυξη μορφών συνεργασίας στον τομέα της Εργοφυσιολογίας. Σκοπός του είναι η υποστήριξη των επαγγελματιών εργοφυσιολόγων στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, αλλά και παγκοσμίως. Επίσης, στην ιστοσελίδα αυτή βρίσκεται ελεύθερα διαθέσιμη η ηλεκτρονική έκδοση του επιστημονικού περιοδικού των επαγγελματιών εργοφυσιολόγων.

<http://www.exercisephysiologists.com/>